

ния. Намиращи се на различна степен на съзряване, тези знания, съответно доразработени, естествено гравитират към проблемите и решенията на възникналите още в антични времена онтология, епистемология, формална логика и методология на познанието, състоящи се от същия категориен тип знания, но за обекти, които са множества от единици - не съвкупности. Очаквам, че в бъдеще ще се формира *единна* теория и методология на двата начина на мислене и изследване. Последствията от интеграцията трудно могат да бъдат надценени. Първо, ще се преодолеят всички съществуващи понастоящем несъгласуваности от рода например на твърдението, че докато статистическият начин на изследване боравил само с обекти на конкретно място и време, и то само от социалната действителност, другият боравил и с обекти без връзка с определено място и време, при това от всички сфери на обективно-реалната действителност. Или тезата, че докато статистическият начин не можел да експериментира с обектите си, това било възможно за нестатистическия; че обекти на статистическо изучаване могли да бъдат само физически осезаеми дадености; също мълчаливото допускане, че докато статистическият начин бил такъв само на изследване, другият бил както на изследване, така и на мислене, и т.н., и т.н. - все несъгласуваности. Второ, двата начина на мислене и изследване ще могат да се обогатяват взаимно теоретически и методологически, като единият ще може да приема по аналогия положения, които

са доказано валидни за другия. Всичко това, подредено в стройна система с максимална икономия на понятийни и езикови средства.

Очертаната перспектива може да изглежда заимствана от царството на научната фантастика. Въпреки това впечатление, изгледите, според мен, се диктуват от споменатия вече факт, че нестатистическият начин на мислене и изследване е силно опростен (граничен) случай на статистическия. Прочее, единственото изискване, което перспективата предявява към научните работници, е за насрещни усилия, от една страна, на статистиците теоретици, от друга - на професионалните философи и логици, вкл. методолози. Философи и логици трябва да се заемат най-после и с проблемите на съвкупностния начин на мислене и изследване. Впрочем елементи на споменатите насрещни усилия вече отдавна се наблюдават. Дори български автори като Д. Мишайков са се проявявали в учебните си курсове по статистика изрично като философи и логици. В 19-ото столетие логиците Джон Стюарт Мил и особено К. Зигварт правят някои съществени приноси към развитието на теорията и методологията на съвкупностното познание. В по-ново време крупен е приносът към теорията и методологията на обяснителния (диагностичния) анализ на К. Хемпел и П. Опенхайм. Пак философи и логици се занимават интензивно със статистическо тълкуване на понятието „вероятност“.

Ако и когато този исторически